

Projekt „Regionale Gewerkschaftskooperation für Mittel- und Osteuropa“

**Seminar: OECD- Guidelines
in multinational enterprises“**

„Centrum Dialog“, Warszawa, 22.11..2001

**Wytyczne OECD dla
przedsiębiorstw wielonarodowych**

Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych

Wprowadzenie

1. *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych* (zwane dalej *Wytycznymi*) są zaleceniami kierowanymi przez rządy do przedsiębiorstw wielonarodowych. Stanowią one zbiór dobrowolnie stosowanych zasad i norm odpowiedzialnego zachowania przedsiębiorstw, spójnych z mającymi zastosowanie przepisami prawa. *Wytyczne* mają na celu zapewnienie zgodności działań przedsiębiorstw z założeniami polityki rządu, wzmocnienie podstaw wzajemnego zaufania pomiędzy przedsiębiorstwami a społecznościami, wśród których prowadzą swoją działalność, pomoc poprawie klimatu dla inwestycji zagranicznych oraz zwiększenie wkładu przedsiębiorstw wielonarodowych w trwały, zrównoważony rozwój. *Wytyczne* stanowią część *Deklaracji OECD w sprawie inwestycji międzynarodowych i przedsiębiorstw wielonarodowych*, której pozostałe elementy odnoszą się do zasady traktowania narodowego, sprzecznych wymogów nakładanych na przedsiębiorstwa oraz zachęt i ograniczeń w zakresie inwestycji międzynarodowych.

2. Międzynarodowy biznes doświadczył daleko idących zmian strukturalnych, a *Wytyczne* rozwinęły się, by odzwierciedlić te zmiany. Wraz z rozwojem usług oraz sektorów opartych na wiedzy przedsiębiorstwa usługowe i technologiczne weszły na rynek międzynarodowy. Duże przedsiębiorstwa w dalszym ciągu dostarczają większą część inwestycji międzynarodowych, zarysowuje się także tendencja ku zakrojonym na szeroką skalę fuzjom międzynarodowym. Jednocześnie wzrosły inwestycje zagraniczne dokonywane przez przedsiębiorstwa małe i średniej wielkości, które odgrywają obecnie znaczącą rolę na scenie międzynarodowej. Przedsiębiorstwa wielonarodowe, podobnie jak przedsiębiorstwa krajowe, przeszły ewolucję: rozszerzył się zakres zawieranych przez nie porozumień biznesowych oraz form organizacyjnych, w jakich występują. Sojusze strategiczne oraz zacieśnianie relacji z dostawcami i wykonawcami prowadzą do zacierania się granic firm.

3. Szybkie zmiany w strukturze przedsiębiorstw wielonarodowych są także odzwierciedlone w ich działalności w krajach rozwijających się, gdzie nastąpił szybki wzrost bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Przedsiębiorstwa wielonarodowe zdywersyfikowały swoją działalność w krajach rozwijających się poza tradycyjne dla nich przemysły sektora pierwszego oraz przemysł wydobywczy, wkraczając w przemysł przetwórczy, montaż przemysłowy, rozwój rynku wewnętrznego oraz usług.

4. Działalność przedsiębiorstw wielonarodowych, poprzez handel i inwestycje międzynarodowe, umocniła i pogłębiła więzi pomiędzy systemami ekonomicznymi państw członkowskich OECD, a także pomiędzy tą grupą państw a resztą świata. Działalność ta skutkuje licznymi korzyściami zarówno dla państw, z których pochodzą inwestycje, jak i dla krajów goszczących inwestycje. Korzyści te wzrastają, gdy przedsiębiorstwa wielonarodowe dostarczają po konkurencyjnych cenach wyroby i usługi, na które istnieje zapotrzebowanie konsumentów i gdy zapewniają one godziwe zyski dostawcom kapitału.

Prowadzona przez przedsiębiorstwa działalność handlowa i inwestycyjna przyczynia się do efektywnego wykorzystania kapitału, technologii oraz zasobów ludzkich i surowców.

Ułatwiają one transfer technologii pomiędzy regionami świata, a także rozwój technologii odpowiadających uwarunkowaniom lokalnym. Przedsiębiorstwa wielonarodowe promują także rozwój potencjału ludzkiego w państwach, na których terytorium prowadzą swoją działalność - zarówno za pomocą formalnych szkoleń, jak i poprzez kształcenie w czasie pracy.

5. Charakter, zakres oraz tempo zmian ekonomicznych stały się źródłem nowych strategicznych wyzwań dla przedsiębiorstw oraz osób i instytucji, na które ma wpływ działalność przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwa wielonarodowe mają możliwość realizacji najlepszych praktyk w zakresie polityki trwałego, zrównoważonego rozwoju, mogących zapewnić spójność celów społecznych, gospodarczych oraz z zakresu ochrony środowiska. Zdolność przedsiębiorstw wielonarodowych do promocji trwałego zrównoważonego rozwoju znacznie wzrasta, gdy ich działalność handlowa i inwestycyjna prowadzona jest w ramach otwartych, konkurencyjnych i prawidłowo regulowanych rynków.

6. Przykład wielu przedsiębiorstw wielonarodowych dowodzi, iż przestrzeganie wysokich standardów postępowania podmiotów gospodarczych może sprzyjać wzrostowi ekonomicznemu. Konkurencja jest obecnie bardzo silna i przedsiębiorstwa wielonarodowe stają przed szeregiem uwarunkowań prawnych, społecznych i regulacyjnych. W tym kontekście niektóre z nich mogą być narażone na pokusę zlekceważenia właściwych norm i zasad postępowania w dążeniu do uzyskania nienależnej przewagi konkurencyjnej. Uciekanie się do takich praktyk przez nielicznych może postawić pod znakiem zapytania reputację wielu i przyczynić się do wzrostu niepokoju społecznego.

7. Wiele przedsiębiorstw odpowiedziało na zaniepokojenie społeczeństwa opracowując wewnętrzne programy, wytyczne oraz systemy zarządzania, będące podstawą dla ich zobowiązania do przestrzegania zasady odpowiedzialnej postawy przedsiębiorstwa, zasad dobrej praktyki oraz odpowiedzialnego postępowania pracowników. Niektóre z nich zleciły usługi doradcze, audytorskie oraz certyfikacyjne, przyczyniając się tym samym do powiększenia zakresu wiedzy w odnośnych dziedzinach. Działania te przyczyniły się także do promocji dialogu społecznego w kwestii norm odpowiedniego postępowania w prowadzeniu działalności gospodarczej. *Wytyczne* przedstawiają oczekiwania rządów przestrzegających ich państw co do zasad postępowania podmiotów gospodarczych oraz stanowią punkt odniesienia dla przedsiębiorstw. *Wytyczne* stanowią zatem uzupełnienie i zarazem wzmocnienie wysiłków sektora prywatnego, mających na celu określenie i realizację zasad odpowiedzialności w prowadzeniu działalności gospodarczej.

8. Rządy państw współpracują pomiędzy sobą oraz z innymi aktorami sceny polityczno-gospodarczej i społecznej w celu wzmocnienia międzynarodowych ram prawnych i politycznych dla działalności gospodarczej. W okresie powojennym nastąpił rozwój w tym zakresie, zapoczątkowany przyjęciem w 1948 r. Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

Najnowsze odnośne instrumenty obejmują: *Deklarację Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącą fundamentalnych zasad i praw pracy*, *Deklarację z Rio, Agendę 21*, jak też *Deklarację kopenhaską w sprawie rozwoju społecznego*.

9. OECD także wnosi swój wkład w tworzenie międzynarodowych ram politycznych. Najnowsze osiągnięcia tym zakresie obejmują przyjęcie *Konwencji w sprawie zwalczania korupcji zagranicznych urzędników państwowych w międzynarodowych transakcjach handlowych oraz Zasad OECD zarządzania spółką kapitałową*, *Wytycznych OECD w sprawie ochrony konsumenta w handlu elektronicznym*, jak też prowadzenie w sposób ciągły prac nad *Wytycznymi OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych i administracji podatkowej w sprawie cen transferowych*.

10. Wspólnym celem rządów państw przestrzegających *Wytycznych* jest zachęcanie przedsiębiorstw wielonarodowych do wnoszenia pozytywnego wkładu w postęp gospodarczy, społeczny i w zakresie ochrony środowiska w celu minimalizacji problemów, jakie mogą powodować różne działania tych przedsiębiorstw. Podejmując wysiłki w tym kierunku rządy wchodzą w relacje partnerskie z przedsiębiorcami, związkami zawodowymi oraz innymi organizacjami pozarządowymi, które we własnym zakresie podejmują działania zorientowane na realizację tego samego celu. Wkładem ze strony rządów może być zapewnienie skutecznych ram politycznych w skali krajowej, obejmujących m. in. stabilność polityki makroekonomicznej, niedyskryminacyjne traktowanie firm, właściwe regulacje i roztropne nadzorowanie ich przestrzegania, bezstronność sądów i wzmacnianie przestrzegania prawa oraz efektywnie działającą i uczciwą administrację publiczną. Rządy mogą także pomagać poprzez utrzymanie i promocję właściwych norm i założeń politycznych, wspierających trwałą, zrównoważony rozwój, jak też poprzez angażowanie się w działania reformatorskie prowadzone w sposób ciągły w celu zapewnienia większej skuteczności i wydajności sektora publicznego. Rządy państw przestrzegających *Wytycznych* zobowiązane są do ciągłego doskonalenia założeń polityki wewnętrznej i zagranicznej, zorientowanych na podwyższenie dobrobytu i standardów życia wszystkich ludzi.

I. Koncepcje i zasady

1. *Wytyczne* są zaleceniami kierowanymi wspólnie przez rządy państw do przedsiębiorstw wielonarodowych. Dostarczają one zasad i norm dobrej praktyki, spójnych z mającymi zastosowanie przepisami prawa. Przestrzeganie *Wytycznych* przez przedsiębiorstwa ma dobrowolny charakter i nie podlega egzekwowaniu środkami prawnymi.

2. Ponieważ przedsiębiorstwa wielonarodowe działają na całym świecie, współpraca międzynarodowa w tym zakresie winna objąć wszystkie państwa. Rządy państw przestrzegających *Wytycznych* zachęcają przedsiębiorstwa działające na ich terytorium do przestrzegania *Wytycznych* także w działalności prowadzonej poza ich terytorium, jakkolwiek przy uwzględnieniu specyfiki uwarunkowań każdego z państw goszczących inwestycje.

3. Dla celów *Wytycznych* nie jest wymagana precyzyjna definicja przedsiębiorstwa wielonarodowego. Pod terminem tym rozumie się zwykle przedsiębiorstwa, mające siedzibę na terytorium więcej niż jednego państwa i powiązane ze sobą w sposób umożliwiający koordynowanie ich działań w różnoraki sposób.

Chociaż pozycja jednego bądź więcej niż jednego podmiotu umożliwia mu wywieranie znacznego wpływu na działalność innych podmiotów, stopień autonomii poszczególnych podmiotów w obrębie przedsiębiorstwa wielonarodowego może być różny dla różnych przedsiębiorstw wielonarodowych. Mogą one stanowić własność prywatną, państwową bądź mieszaną. *Wytyczne* skierowane są do wszystkich podmiotów wchodzących w skład przedsiębiorstwa wielonarodowego (przedsiębiorstw - matek i/lub podmiotów lokalnych). Stosownie do rzeczywistego podziału odpowiedzialności pomiędzy tymi podmiotami oczekuje się od każdego z nich współpracy i pomocy w celu ułatwienia przestrzegania *Wytycznych*.

4. Celem *Wytycznych* nie jest wprowadzenie odmiennych zasad traktowania przedsiębiorstw wielonarodowych i krajowych; odzwierciedlają one zasady dobrej praktyki dla wszystkich firm. Zgodnie z powyższym oczekiwania wobec przedsiębiorstw wielonarodowych i krajowych jeśli chodzi o ich postępowanie są takie same wszędzie tam, gdzie *Wytyczne* odnoszą się do obu grup.

5. Rządy państw pragną zachęcić do możliwie najszerzego przestrzegania *Wytycznych*. Uznaje się wprawdzie, iż przedsiębiorstwa małe i średniej wielkości mogą nie mieć tym samych możliwości co większe przedsiębiorstwa, tym niemniej rządy państw przestrzegających *Wytycznych* zachęcają te przedsiębiorstwa do stosowania się do zaleceń *Wytycznych* w możliwie największym stopniu.

6. Rządy państw przestrzegających *Wytycznych* nie powinny wykorzystywać ich dla celów polityki protekcjonizmu ani też w sposób, który stawia pod znakiem zapytania przewagę komparatywną jakiegokolwiek państwa, na którego terytorium inwestują przedsiębiorstwa wielonarodowe.

7. Rządy państw mają prawo ustalać warunki działania dla przedsiębiorstw wielonarodowych w obrębie jurysdykcji tych rządów, zgodnie z ustawodawstwem międzynarodowym. Podmioty wchodzące w skład przedsiębiorstw wielonarodowych mające swoją siedzibę w różnych państwach podlegają przepisom prawnym, mającym zastosowanie w tych państwach. W przypadku, gdy przedsiębiorstwa wielonarodowe podlegają sprzecznym ze sobą wymogom obowiązującym w państwach stosujących się do *Wytycznych*, rządy odnośnych państw winny współpracować w dobrej wierze nad rozstrzygnięciem problemów, jakie mogą wynikać.

8. Rządy państw deklarujących przestrzeganie *Wytycznych* przyjmują je z założeniem, że będą wypełniać swój obowiązek równego traktowania przedsiębiorstw, zgodnego z prawem międzynarodowym i z podjętymi przez nie zobowiązaniami kontraktowymi.

9. Zalecane jest korzystanie z właściwych międzynarodowych mechanizmów rozstrzygania sporów, w tym także z arbitrażu, w celu usprawnienia rozwiązywania problemów prawnych, powstających pomiędzy przedsiębiorstwami wielonarodowymi a rządami państw goszczących inwestycje.

10. Rządy państw przestrzegających *Wytycznych* będą je promować i zachęcać do korzystania z nich. Ustanowią Krajowe Punkty Kontaktowe (KPK), które będą promować *Wytyczne* i pełnić rolę forum dyskusyjnego dla wszystkich kwestii związanych z *Wytycznymi*. Rządy państw przestrzegających *Wytycznych* będą także uczestniczyć w stosownych procedurach weryfikacji i konsultacji, w celu ustosunkowania się do kwestii dotyczących interpretacji *Wytycznych* w zmieniającym się świecie.

II. Zasady ogólne

Przedsiębiorstwa winny w pełni uwzględniać założenia polityki obowiązującej w państwach, na których terytorium prowadzą swoją działalność, przy uwzględnieniu poglądów także innych osób i instytucji, na które ma wpływ działalność przedsiębiorstwa. W tym względzie przedsiębiorstwa winny:

1. Przyczyniać się do postępu w sferze ekonomicznej, społecznej i ochrony środowiska w celu zapewnienia trwałego, zrównoważonego rozwoju.
2. Przestrzegać praw człowieka wobec tych, na których oddziałują poprzez prowadzoną przez siebie działalność, w sposób spójny z międzynarodowymi powinnościami i zobowiązaniami rządów państw goszczących inwestycje.
3. Zachęcać do tworzenia potencjału lokalnego poprzez ścisłą współpracę z miejscową społecznością, uwzględniając interesy miejscowego biznesu, a także rozwijać działalność na rynkach krajowych i zagranicznych zgodnie z wymogiem zdrowych zasad praktyki handlowej.
4. Zachęcać do budowania potencjału ludzkiego, zwłaszcza poprzez tworzenie możliwości zatrudnienia oraz ułatwianie szkolenia pracownikom.
5. Powstrzymać się od ubiegania się o zwolnienia oraz od przyjmowania zwolnień, związanych z kwestiami ochrony środowiska, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa, pracy, podatkowymi, bodźcami finansowymi lub innymi, jeśli nie są one przewidziane w ustawach lub innych przepisach prawnych.
6. Popierać i poprawiać zasady dobrego zarządzania przedsiębiorstwem, jak też rozwijać i stosować dobre praktyki zarządzania.
7. Opracowywać i stosować skuteczne praktyki z zakresu samoregulacji oraz systemy zarządzania, sprzyjające tworzeniu opartych na wzajemnym zaufaniu relacji pomiędzy przedsiębiorstwami i społeczeństwami, w których działają.
8. Promować wśród pracowników wiedzę o przyjętych przez spółkę założeniach polityki oraz stosowanie tych założeń poprzez właściwe upowszechnianie tej wiedzy, w tym także przy pomocy programów szkoleniowych.

9. Powstrzymywać się od podejmowania działań dyskryminacyjnych lub dyscyplinarnych wobec pracowników, którzy *bona fide* informują zarząd lub - tam gdzie jest to właściwe - odpowiednie władze o praktykach sprzecznych z obowiązującym prawem, *Wytocznymi* bądź polityką przedsiębiorstwa.
10. Zachęcać - gdzie jest to możliwe - swoich partnerów biznesowych, w tym także dostawców i podwykonawców, do stosowania zasad postępowania zgodnych z *Wytocznymi*.
11. Wystrzegać się wszelkich niewłaściwych form zaangażowania w lokalną działalność polityczną.

III. Jawność informacji

1. Przedsiębiorstwa winny zapewnić ujawnianie w przewidzianym czasie regularnych, wiarygodnych i odpowiednich informacji, dotyczących prowadzonej przez nie działalności, struktury organizacyjnej, sytuacji finansowej oraz wyników działania. Ujawniane informacje winny dotyczyć przedsiębiorstwa jako całości, a gdzie będzie to właściwe - z podziałem na poszczególne rodzaje działalności i obszary geograficzne. Polityka przedsiębiorstwa w zakresie ujawniania informacji winna być dostosowana do charakteru, wielkości oraz lokalizacji przedsiębiorstwa, z należyтым uwzględnieniem kosztów, wymogu zachowania poufnego charakteru informacji gospodarczych oraz innych aspektów związanych z konkurencyjnością.
2. Przedsiębiorstwa winny przestrzegać wysokich standardów w zakresie ujawniania informacji, księgowości oraz audytu. Zachęca się także przedsiębiorstwa do przestrzegania wysokich standardów w zakresie ujawniania danych nie mających charakteru finansowego, w tym także dotyczących ochrony środowiska i kwestii społecznych wszędzie tam, gdzie one występują. Obowiązek sprawozdawczości obejmuje także wymóg podawania do wiadomości standardów bądź założeń polityki przedsiębiorstwa, które regulują kwestie gromadzenia i publikowania danych - zarówno o charakterze finansowym, jak i nie-finansowym.
3. Przedsiębiorstwa powinny ujawniać takie podstawowe informacje, jak nazwa przedsiębiorstwa, jego lokalizacja i struktura; nazwa, adres i telefon firmy - matki oraz głównych podmiotów zależnych, dane procentowe dotyczące udziałów/akcji podmiotów zależnych zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio od przedsiębiorstwa, włącznie z informacjami na temat posiadania akcji/udziałów jednego podmiotu zależnego przez drugi.

4. Przedsiębiorstwa powinny także ujawniać istotne dane z takich dziedzin, jak:

- a. Wyniki finansowe i operacyjne przedsiębiorstwa.
- b. Cele przedsiębiorstwa.
- c. Główne prawa wiążące się z własnością akcji/udziałów oraz podziałem głosów na zebraniu udziałowców/akcjonariuszy.
- d. Członkowie zarządu oraz kluczowi pracownicy, wraz z pobieranymi przez nich wynagrodzeniami.
- e. Główne przewidywalne czynniki ryzyka.
- f. Główne kwestie wiążące się z pracownikami przedsiębiorstwa oraz innymi osobami i instytucjami, na które ma wpływ działalność przedsiębiorstwa.
- g. Struktura i założenia polityki w zakresie zarządzania przedsiębiorstwem.

5. Zachęca się także przedsiębiorstwa do ujawniania dodatkowych danych, jak np.:

- a. Przewidziane do upowszechnienia w publicznych środkach przekazu oświadczenia z zakresu kodeksów postępowania, dotyczących polityki przedsiębiorstwa w kwestiach społecznych, etyki zawodowej i ochrony środowiska oraz innych kodeksów postępowania, stosowanych w przedsiębiorstwie.

Dodatkowo można także podać datę przyjęcia odnośnego kodeksu, państwa oraz podmioty, do których ma on zastosowanie, jak też dane co do wywiązywania się przedsiębiorstwa ze zobowiązań stanowiących treść takiego kodeksu.

- b. Informacje dotyczące systemów zarządzania ryzykiem, zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa, jak też dotyczące kodeksów przedsiębiorstw.
- c. Informacje na temat stosunków z pracownikami oraz z innymi osobami i instytucjami, na które ma wpływ działalność przedsiębiorstwa.

IV. Zatrudnienie i stosunki pracy

Przedsiębiorstwa powinny w zakresie wynikającym z mającego zastosowanie prawa, regulacji i dominującego typu relacji pomiędzy pracodawcami a pracownikami oraz praktyk stosowanych w zakresie zatrudnienia:

1. a) Respektować prawo zatrudnianych przez nie pracowników do bycia reprezentowanymi przez związki zawodowe i innych bona fide przedstawicieli, oraz do podejmowania konstruktywnych negocjacji, zarówno indywidualnie, jak i za pośrednictwem stowarzyszeń pracodawców, z przedstawicielami pracowników w celu dojścia do porozumienia w kwestiach związanych z warunkami zatrudnienia.
b) Przyczyniać się do skutecznego zniesienia pracy dzieci.
c) Przyczyniać się do zniesienia wszelkich form wymuszonej lub przymusowej pracy.
d) Nie stosować praktyk dyskryminacyjnych wobec pracowników - ani na etapie zatrudniania ich, ani w pracy - o podłożu rasowym, ze względu na odmienny kolor skóry, płeć, religię, poglądy polityczne, kraj pochodzenia bądź pochodzenie społeczne, o ile różnicowanie takie nie sprzyja realizacji przyjętych przez rząd założeń polityki zatrudnieniowej, w szczególności sposobów promujących równość szans zatrudnienia bądź wiążących się z nieodłączną specyfiką danego zawodu.
2. a) Zapewniać przedstawicielom pracowników warunki niezbędne dla opracowania skutecznych porozumień zbiorowych.
b) Dostarczać przedstawicielom pracowników informacji niezbędnych dla zapewnienia ich znaczącego uczestnictwa w negocjowaniu warunków zatrudnienia.
c) Promować konsultacje i współpracę pomiędzy pracodawcami a pracownikami i ich przedstawicielami w sprawach stanowiących przedmiot zainteresowania obu stron.
3. Dostarczać pracownikom i ich przedstawicielom informacji, umożliwiających im osiągnięcie prawdziwej, sprawiedliwej opinii o wynikach uzyskiwanych przez dany podmiot, a gdzie jest to niezbędne - także przez przedsiębiorstwo jako całość.
4. a) Przestrzegać norm postępowania w sferze zatrudnienia oraz stosunków pracy nie mniej korzystnych niż stosowane przez porównywalnych pracodawców w państwie goszczącym inwestycje.
b) Podjąć stosowne kroki dla zapewnienia przestrzegania norm bezpieczeństwa i higieny pracy w prowadzonej przez przedsiębiorstwo działalności.
5. Zatrudniać w ramach prowadzonej działalności, w stopniu możliwie największym, kadrę lokalną i zapewnić jej szkolenie w celu podwyższenia poziomu jej umiejętności zawodowych, we współpracy z przedstawicielami pracowników i, gdzie będzie to właściwe, z odpowiednimi organami administracji rządowej.

6. Powiadomić, ze stosownym wyprzedzeniem, przedstawicieli pracowników, a gdzie będzie to właściwe także odnośne organy administracji rządowej, o przewidywanych zmianach w działalności przedsiębiorstwa, które mogą mieć zasadniczy wpływ na zarobki pracowników, zwłaszcza w przypadku przewidywanego zamknięcia przedsiębiorstwa, pociągającego za sobą zwolnienia, w tym zwolnienia grupowe, a także współpracować z przedstawicielami pracowników oraz z odnośnymi organami rządowymi w celu złagodzenia, w możliwie najwyższym stopniu, negatywnych skutków takich działań. Uwzględniając specyfikę uwarunkowań każdego indywidualnego przypadku, działaniem właściwym ze strony zarządu spółki byłoby poinformowanie o takich działaniach jeszcze przed podjęciem ostatecznej decyzji w sprawie. Można także zastosować jeszcze inne środki w celu zapewnienia znaczącej współpracy z pracownikami dla złagodzenia skutków podjętej decyzji.
7. Nie uciekać się w trakcie bona fide negocjacji warunków zatrudnienia z przedstawicielami pracowników bądź wykorzystywania przez pracowników prawa do organizowania się nie uciekać się do groźby przeniesienia całości bądź części przedsiębiorstwa operacyjnej z terytorium danego państwa do innego bądź przeniesienia pracowników zatrudnianych przez inne podmioty wchodzące w skład przedsiębiorstwa w innych państwach, w celu wywierania nieuczciwego wpływu na przebieg negocjacji bądź przeciwdziałania wykorzystywania prawa do organizowania się.
8. Umożliwić posiadającym należyte umocowanie przedstawicielom pracowników negocjowanie warunków umowy zbiorowej bądź relacji pomiędzy pracownikami a zarządem przedsiębiorstwa i umożliwić stronie pracowniczej przeprowadzanie w sprawach stanowiących przedmiot troski obu stron konsultacji z przedstawicielami zarządu, należycie umocowanymi do podejmowania decyzji w odnośnym zakresie.

V. Ochrona środowiska

Przedsiębiorstwa powinny w ramach obowiązującego prawa, regulacji oraz praktyk administracyjnych w państwach, w których działają, a także przy uwzględnieniu odpowiednich porozumień międzynarodowych i przyjętych zasad, celów i norm, należycie uwzględnić potrzebę ochrony środowiska naturalnego oraz zdrowia i bezpieczeństwa publicznego, a także generalnie prowadzić działalność gospodarczą w sposób przyczyniający się do osiągnięcia nadrzędnego celu, jakim jest trwały, zrównoważony rozwój. W szczególności przedsiębiorstwa powinny:

1. Zainstalować i utrzymywać właściwy dla danego przedsiębiorstwa system zarządzania ochroną środowiska, obejmujący:

- a. Gromadzenie i szacowanie, z przestrzeganiem obowiązujących terminów, stosownych danych dotyczących wpływu działalności przedsiębiorstwa na środowisko naturalne, jak też na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi;
 - b. Ustalenie wymiernych założeń i, gdzie będzie to właściwe, celów związanych z poprawą działania przedsiębiorstwa w zakresie ochrony środowiska, włącznie z okresową weryfikacją aktualności tak ustalanych celów i założeń;
 - c. Regularne monitorowanie i weryfikacja realizacji celów i założeń w zakresie ochrony środowiska naturalnego oraz zdrowia i bezpieczeństwa ludzi;
2. Uwzględniając kwestie związane z kosztami, poufnością informacji gospodarczych oraz ochroną praw własności intelektualnej:
 - a. Przedstawiać opinii publicznej i pracownikom, z zachowaniem obowiązujących terminów, odpowiednich informacji dotyczących potencjalnego wpływu działalności przedsiębiorstwa na środowisko naturalne oraz zdrowie i bezpieczeństwo ludzi, co może także obejmować informowanie o postępach w pracach nad poprawą działania przedsiębiorstwa w zakresie ochrony środowiska, oraz
 - b. Utrzymać właściwą i realizowaną w odpowiednim czasie łączność oraz prowadzić konsultacje ze społecznościami lokalnymi, na które przedsiębiorstwo wywiera bezpośredni wpływ poprzez przyjęcie określonych założeń polityki z zakresu ochrony środowiska naturalnego oraz zdrowia i bezpieczeństwa ludzi, jak też poprzez wdrażanie tych założeń.
3. Dokonać oceny przewidywalnego wpływu stosowanych przez przedsiębiorstwo procesów produkcyjnych oraz produkowanych dóbr i świadczonych usług w trakcie pełnego okresu ich eksploatacji na środowisko naturalne oraz zdrowie i bezpieczeństwo ludzi oraz uwzględnić tę ocenę w procesie decyzyjnym. Wszędzie tam, gdzie powyższe działania mogą w istotny sposób wpływać na stan środowiska oraz zdrowie i bezpieczeństwo ludzi oraz gdzie o ich zatwierdzeniu rozstrzyga stosowny organ władzy, przedsiębiorstwa winny przygotować odpowiednią ocenę swojego oddziaływania na środowisko.
4. W przypadku pojawienia się poważnego zagrożenia dla środowiska, włączając w to zagrożenie zdrowia i bezpieczeństwa ludzi, nie powoływać się na brak pełnej naukowej pewności jako uzasadnienie dla odrzucania podjęcia ekonomicznie efektywnych działań, mających na celu wyeliminowanie lub minimalizację tego zagrożenia, o ile działa się w sposób zgodny z naukowymi i technicznymi kryteriami oceny zagrożenia.
5. Posiadać plany działań awaryjnych służące zapobieganiu, łagodzeniu oraz kontrolowaniu poważnych szkód wynikłych dla środowiska naturalnego oraz zdrowia ludzi w wyniku prowadzonych przez przedsiębiorstwo operacji gospodarczych, w tym plany działania w nagłych i nieprzewidzianych wypadkach, a także mechanizmy umożliwiające niezwłoczne złożenie sprawozdania z zaistniałej sytuacji stosownym władzom.

6. Dążyć w sposób ciągły do poprawy standardów działania przedsiębiorstwa na rzecz ochrony środowiska, zachęcając, gdzie będzie to właściwe, do podejmowania takich działań, jak:

- a. Przyjęcie, w skali całego przedsiębiorstwa, technologii i procedur operacyjnych odzwierciedlających normy w zakresie ochrony środowiska przestrzegane przez te spośród jego jednostek organizacyjnych, które uzyskują pod tym względem najlepsze wyniki;
- b. Tworzenie i dostarczanie towarów i usług, których użytkowanie nie wywołuje szkodliwych dla środowiska skutków ubocznych; które - przy założeniu użytkowania zgodnego z ich przeznaczeniem - są bezpieczne w użyciu; które są energooszczędne i nie powodują nadmiernego zużycia zasobów naturalnych; które nadają się do ponownego użycia, recyklingu lub usunięcia, nie powodującego zagrożenia dla środowiska;
- c. Promowanie wśród klientów postaw większej świadomości wpływu na środowisko, jaki niesie ze sobą korzystanie przez nich z wyrobów i usług oferowanych przez przedsiębiorstwo;
- d. Prowadzenie badań nad możliwością długoterminowej poprawy standardów działania przedsiębiorstwa w zakresie ochrony środowiska.

7. Zapewnić pracownikom odpowiednie kształcenie i szkolenie w kwestiach bezpieczeństwa i higieny pracy, związanych z ochroną środowiska, w tym m. in. w zakresie obchodzenia się z niebezpiecznymi materiałami, zapobiegania wypadkom stanowiącym zagrożenie dla środowiska, a także w zakresie bardziej ogólnego, dotyczącego zarządzania ochroną środowiska, co obejmuje m. in. procedury oceny oddziaływania na stan środowiska naturalnego, public relations (PR) oraz technologie stosowane w ochronie środowiska.

8. Przyczyniać się do rozwoju polityki znaczącego i ekonomicznie efektywnego działania na rzecz ochrony środowiska, np. za pośrednictwem partnerstwa inicjatyw zwiększających publiczną świadomość znaczenia środowiska naturalnego oraz jego ochrony.

VI. Zwalczanie korupcji

Przedsiębiorstwa nie powinny, bezpośrednio ani pośrednio, oferować, obiecywać, wręczać ani domagać się łapówek czy też innych nienależnych korzyści w celu uzyskania bądź utrzymania rynku dla swojej działalności, bądź innych nieuczciwych korzyści. Przedsiębiorstwa nie powinny także stwarzać podstaw do domniemania, że można wobec nich ubiegać się lub od nich oczekiwać wręczenia łapówki czy innych nienależnych korzyści. W szczególności przedsiębiorstwa powinny:

1. Nie oferować ani nie ulegać żądaniom płacenia przedstawicielom władzy publicznej czy też pracownikom partnerów handlowych jakichkolwiek kwot stanowiących część płatności kontraktowych. Przedsiębiorstwa nie powinny także posługiwać się podwykonawcami, zleceniami kupna ani umowami o usługi doradcze jako instrumentami przekazywania zapłaty przedstawicielom władzy publicznej, pracownikom partnerów handlowych, ich krewnym czy też wspólnikom handlowym.
2. Zapewnić odpowiednie wynagrodzenia pośrednikom, w wysokości odpowiadającej wyłącznie ich legalnie świadczonym usługom. W zasadnych przypadkach wymagane jest zachowanie - i udostępnianie stosownym władzom - wykazu agentów zatrudnionych do pośredniczenia w transakcjach z instytucjami sektora publicznego i przedsiębiorstwami państwowymi.
3. Zwiększyć przejrzystość prowadzonych działań w ramach zwalczania praktyk korupcji i wymuszeń. Podjęte w tym zakresie czynności mogą obejmować m. in. publiczne zobowiązanie się do zwalczania praktyk korupcji i wymuszania oraz ujawnianie danych dotyczących systemów zarządzania przyjętych przez firmę w celu wywiązania się z podjętych w tym zakresie zobowiązań. Przedsiębiorstwo winno także wspierać otwartość i dialog z opinią publiczną w celu promowania świadomości i współpracy w zwalczaniu praktyk korupcji i wymuszania.
4. Promować wśród pracowników świadomość założeń polityki przedsiębiorstwa w zakresie zwalczania praktyk korupcji i wymuszania oraz przestrzeganie odnośnych założeń poprzez właściwe upowszechnianie znajomości tych założeń oraz wprowadzanie programów szkoleniowych i procedur dyscyplinarnych.
5. Przyjąć system kontroli zarządzania przeciwdziałający korupcji, jak też system rozliczania się w zakresie finansów i podatków oraz praktyk audytu, które będą zapobiegać rozliczeniom nie ewidencjonowanym, bądź utrzymywanym w tajemnicy, jak też preparowaniu dokumentów stanowiących niewłaściwy bądź nieuczciwy zapis transakcji, których dotyczą.
6. Nie przekazywać nielegalnych wpłat kandydatom do stanowisk publicznych ani partiom politycznym czy też innym organizacjom politycznym. Wszelkie wpłaty winny w pełni odpowiadać wymogom z zakresu publicznego ujawniania informacji i podlegać obowiązkowi zgłaszania ich wyższymi rangą członkom kierownictwa.

VII. Ochrona interesów konsumenta

W postępowaniu z konsumentami przedsiębiorstwa winny działać zgodnie z zasadami uczciwości w prowadzeniu działalności gospodarczej, marketingu i reklamy i podejmować wszelkie racjonalnie uzasadnione działania w celu zapewnienia bezpieczeństwa i wysokiej jakości dostarczanych przez nie wyrobów bądź usług. W szczególności przedsiębiorstwa powinny:

1. Zapewnić zgodność dostarczanych przez nie towarów i usług z wszelkimi uzgodnionymi bądź prawnie wymaganymi normami z zakresu zdrowia i bezpieczeństwa konsumenta, obejmującymi m. in. oznakowania ostrzegające o zagrożeniach dla zdrowia oraz etykiety informacyjne.
2. Dostarczać dokładnych i jasnych informacji, stosownie do typu towarów bądź usług, co do ich zawartości, bezpieczeństwa użytkowania, konserwacji, przechowywania oraz pozbywania się, w zakresie umożliwiającym konsumentom podejmowanie świadomych decyzji.
3. Zapewnić przejrzyste i skuteczne procedury ustosunkowywania się do wnoszonych przez konsumentów reklamacji i przyczyniać się do rzetelnego rozstrzygania kwestii spornych - z przestrzeganiem obowiązujących w takich przypadkach terminów i bez obciążania konsumenta nieuzasadnionymi kosztami bądź innego typu ciężarami.
4. Nie udzielać zapewnień i nie dopuszczać się zaniedbań, jak też nie angażować się w innego typu praktyki o znamionach oszustwa, wprowadzenia w błąd, mające charakter oszustwa bądź działania pod innym względem nieuczciwego.
5. Respektować prywatność konsumenta i zapewnić ochronę poufności jego danych osobowych.
6. Współpracować, w sposób pełny i przejrzysty, z organami administracji publicznej, w zakresie zapobiegania i eliminacji poważnych zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa publicznego, wynikających z konsumpcji bądź użytkowania oferowanych przez przedsiębiorstwo wyrobów.

VIII. Nauka i technologia

Przedsiębiorstwa powinny:

1. Podejmować wysiłki w celu zapewnienia zgodności podejmowanych przez nie działań z założeniami polityki oraz planami państw, na których terytorium działają, w zakresie rozwoju nauki i technologii, a także - tam , gdzie jest to właściwe - przyczyniać się do rozwoju lokalnego i krajowego potencjału innowacyjnego.

2. Przyjąć, gdzie jest to możliwe w toku prowadzonej przez nie działalności, praktyki umożliwiające transfer i szybkie upowszechnianie technologii i know-how, przy należyтым uwzględnieniu wymogu ochrony praw własności intelektualnej.
3. Prowadzić, gdzie będzie to właściwe, prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauki i techniki w państwach goszczących inwestycje, odpowiadając w ten sposób na zapotrzebowanie rynków lokalnych, jak też zatrudniać kadrę naukowo-techniczną kraju goszczącego inwestycje i zachęcać do szkolenia, stosownie do potrzeb rynkowych.
4. Ustalać racjonalne warunki przyznawania licencji na korzystanie z praw własności intelektualnej bądź transfer technologii według innych zasad, czyniąc to w sposób sprzyjający długoterminowym perspektywom rozwoju kraju goszczącego inwestycje.
5. Rozwijać odpowiednie ze względu na cele komercyjne kontakty z lokalnymi uniwersytetami i instytucjami badawczymi, jak też uczestniczyć w projektach badawczych prowadzonych we współpracy z lokalnym przemysłem bądź stowarzyszeniami przemysłowymi.

IX. Ochrona konkurencji

Przedsiębiorstwa, operując w ramach mających zastosowanie przepisów prawnych i regulacji, winny prowadzić swoją działalność zgodnie z zasadami ochrony konkurencji. W szczególności winny one:

1. Powstrzymać się od zawierania bądź realizacji anty-konkurencyjnych porozumień pomiędzy konkurującymi na rynku firmami, zakładających:
 - a) Ustalanie cen na stałym poziomie;
 - b) Składanie manipulacyjnych ofert kupna (ofert przetargowych na ukartowanych zasadach);
 - c) Ustanawianie ograniczeń bądź kontyngentów na produkcję przedsiębiorstwa;
 - d) Łączenie lub dzielenie rynku poprzez przyporządkowywanie klientów, dostawców, terytoriów bądź branż handlowych.
2. Prowadzić całą swoją działalność w sposób zgodny ze wszystkimi mającymi zastosowanie przepisami prawa ochrony konkurencji, biorąc pod uwagę prawa ochrony konkurencji, obowiązujące w krajach, których gospodarki mogłyby ucierpieć na skutek anty-konkurencyjnych działań przedsiębiorstwa.
3. Współpracować z właściwymi organami do spraw ochrony konkurencji poprzez m. in. niezwłoczne - w granicach wykonalności - dostarczanie możliwie kompletnych informacji na żądanie, z przestrzeganiem stosowanego w tym zakresie prawa i właściwych środków ostrożności.
4. Promować wśród pracowników świadomość wagi przestrzegania wszystkich mających zastosowanie przepisów prawa i założeń polityki ochrony konkurencji.

X. Opodatkowanie

Ważne jest, aby przedsiębiorstwa wносиły swój wkład w budowanie finansów publicznych państw goszczących poprzez terminowe płacenie swoich należności podatkowych. Przedsiębiorstwa winny w szczególności stosować się do przepisów prawa podatkowego i regulacji obowiązujących we wszystkich państwach, w których działają, dokładając najwyższej staranności, aby działać zarówno zgodnie z literą, jak i z duchem prawa i regulacji. Obejmuje to m. in. takie działania, jak dostarczanie właściwym władzom danych niezbędnych dla prawidłowego określenia wymiaru podatku od prowadzonej przez przedsiębiorstwo działalności oraz stosowanie w transakcjach pomiędzy spółkami tej samej grupy takich cen, jakie byłyby stosowane pomiędzy całkowicie niezależnymi przedsiębiorstwami.

Procedury Implementacyjne Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych

Decyzja Rady w sprawie Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych

Czerwiec 2000 r.

RADA

mając na uwadze *Konwencję w sprawie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju* z dnia 14 grudnia 1960 r;

mając na uwadze *Deklarację OECD w sprawie inwestycji międzynarodowych i przedsiębiorstw wielonarodowych* (zwaną dalej *Deklaracją*), w której rządy państw zobowiązujących się do stosowania Deklaracji (zwane dalej państwami stosującymi *Deklarację*) wspólnie zalecają przedsiębiorstwom wielonarodowym mającym swoje siedziby bądź działającym na ich terytoriach przestrzeganie *Wytycznych dla przedsiębiorstw wielonarodowych* (zwanym dalej *Wytycznymi*);

uznając, iż wobec globalnego charakteru działalności przedsiębiorstw wielonarodowych współpraca międzynarodowa w kwestiach wiążących się z *Deklaracją* powinna objąć wszystkie państwa;

mając na uwadze zakres umocowań Komitetu ds. Inwestycji Międzynarodowych i Przedsiębiorstw Wielonarodowych, zwłaszcza w odniesieniu do jego odpowiedzialności wynikającej z przyjęcia Deklaracji [C(84)171(Final), ponowionej w C/M(95)21];

uwzględniając *Sprawozdanie z pierwszej weryfikacji Deklaracji z 1976 r.* [C(79)102(Final)], *Sprawozdanie z drugiej weryfikacji Deklaracji* [C/MIN(84)5(Final)], *Sprawozdanie z weryfikacji Deklaracji w 1991 r.* [DAFFE/IME(91)23] oraz *Sprawozdanie z weryfikacji Deklaracji w 2000 r.* [C(2000)96];

mając na uwadze *Drugą uzupełnioną i poprawioną Decyzję Rady* z czerwca 1984 r. [C(84)90] ze zmianami do niej z czerwca 1991 r. [C/MIN(91)7/ANN1];

uznając za pożądane wzmocnienie procedur prowadzenia konsultacji w kwestiach, których dotyczy *Wytyczne*, jak też promowanie skuteczności *Wytycznych*;

działając zgodnie z propozycją Komitetu ds. Inwestycji Międzynarodowych i Przedsiębiorstw Wielonarodowych

NINIEJSZYM POSTANAWIA:

Uchylić *Drugą uzupełnioną i poprawioną Decyzję Rady* z czerwca 1984 r. [C(84)90] ze zmianami do niej z czerwca 1991 [C/MIN(91)7/ANN1] i zastąpić ją jak następuje:

I. Krajowe Punkty Kontaktowe

1. Państwa, które zobowiązały się do stosowania *Deklaracji*, winny powołać Krajowe Punkty Kontaktowe (KPK) dla prowadzenia działalności promocyjnej, odpowiadania na zapytania oraz prowadzenia dyskusji ze stronami zainteresowanymi we wszystkich kwestiach dotyczących *Wytycznych*, tak, by mogły one przyczyniać się do rozwiązywania problemów, jakie mogą powstać w związku z realizacją *Wytycznych*, z należytym uwzględnieniem *Załącznika proceduralnego*. Środowisko biznesu, organizacje pracownicze i inne zainteresowane strony zostaną poinformowane o istnieniu Krajowych Punktów Kontaktowych.
2. Krajowe Punkty Kontaktowe z różnych państw współpracują ze sobą w miarę potrzeby w kwestiach, których dotyczą *Wytyczne* w zakresie swojej działalności. Ogólnie przyjętą zasadą powinno być przeprowadzenie dyskusji na szczeblu krajowym przed nawiązaniem kontaktów z innymi Krajowymi Punktami Kontaktowymi.
3. Krajowe Punkty Kontaktowe odbywają coroczne spotkania w celu wymiany doświadczeń i złożenia sprawozdania z działalności Komitetowi ds. Inwestycji Międzynarodowych i Przedsiębiorstw Wielonarodowych.

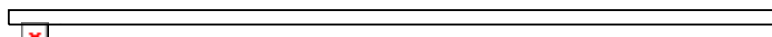
II. Komitet ds. Inwestycji Międzynarodowych i Przedsiębiorstw Wielonarodowych

1. Komitet ds. Inwestycji Międzynarodowych i Przedsiębiorstw Wielonarodowych (zwany dalej CIME bądź Komitetem) organizuje wymianę poglądów w kwestiach, których dotyczą *Wytyczne*, jak też doświadczeń zdobytych w trakcie ich realizacji - cyklicznie bądź na wniosek państwa, które zobowiązało się do stosowania *Deklaracji*.
2. Komitet występuje okresowo do Komitetu Doradczego Biznesu i Przemysłu OECD (BIAC) oraz Komitetu Doradczego Związków Zawodowych OECD (TUAC), zwanych dalej "organami doradczymi", a także do innych organizacji pozarządowych o wyrażenie opinii w kwestiach, których dotyczą *Wytyczne*. Do wymiany opinii z organami doradczymi w kwestiach, o których mowa, może także dodatkowo dochodzić na wniosek odnośnych organów.
3. Komitet może podjąć decyzję o wymianie opinii w kwestiach, których dotyczą *Wytyczne*, z przedstawicielami państw, które nie zobowiązały się do stosowania *Deklaracji*.
4. Zakres odpowiedzialności Komitetu obejmuje objaśnianie *Wytycznych*. Objasnienia udzielane są na wniosek strony zainteresowanej. Indywidualne przedsiębiorstwo, jeśli takie będzie jego życzenie, będzie mieć możliwość wyrażenia swoich opinii, w mowie bądź na piśmie, w kwestiach, które dotyczą *Wytycznych* w kontekście interesów przedsiębiorstwa. Komitet nie wyciąga wniosków dotyczących postępowania indywidualnych przedsiębiorstw w prowadzeniu działalności gospodarczej.

5. Komitet organizuje wymianę poglądów o działalności Krajowych Punktów Kontaktowych w celu zwiększenia skuteczności *Wytycznych*.
6. Wypełniając obowiązki dotyczące zapewnienia skutecznego funkcjonowania *Wytycznych*, Komitet udziela należytej uwagi *Załącznikowi proceduralnemu*, załączonemu do niniejszego tekstu.
7. Komitet składa okresowe sprawozdania Radzie w kwestiach, których dotyczą *Wytyczne*. W sprawozdaniach tych Komitet uwzględnia sprawozdania Krajowych Punktów Kontaktowych, opinie wyrażane przez organy doradcze oraz opinie innych organizacji pozarządowych i tam, gdzie będzie to właściwe państw, które nie zobowiązały się do stosowania *Deklaracji*.

III. Weryfikacja Decyzji

Decyzja podlega okresowej weryfikacji. Komitet występuje w tym względzie z odpowiednimi propozycjami.

Załącznik proceduralny

I. Krajowe Punkty Kontaktowe

Rola Krajowych Punktów Kontaktowych (KPK) polega na zwiększaniu skuteczności *Wytycznych*. Działalność KPK winna być zgodna z podstawowymi kryteriami przejrzystości, dostępności oraz odpowiedzialności za prowadzone działania, co będzie pomocne w osiągnięciu celu, jakim jest równowaga działań.

A. Środki instytucjonalne

Zgodnie z założonym celem równowagi działań państwa stosujące *Deklarację* mogą być elastyczne w zakresie organizowania KPK na swoim terytorium oraz korzystanie z aktywnej pomocy partnerów społecznych, takich jak środowisko biznesu, organizacje pracownicze, oraz innych zainteresowanych stron, w tym również organizacji pozarządowych.

Zgodnie z powyższym Krajowe Punkty Kontaktowe:

1. Mogą funkcjonować w osobie urzędnika państwowego wyższej rangi bądź biura administracji rządowej zarządzanego przez urzędnika państwowego wyższej rangi. Alternatywnie Krajowy Punkt Kontaktowy może być zorganizowany jako wspólne przedsięwzięcie, z włączeniem przedstawicieli innych agend rządowych. W jego skład mogą także wchodzić przedstawiciele środowiska biznesu, organizacji pracowniczych i innych zainteresowanych stron.
2. Rozwijają i utrzymują kontakty z przedstawicielami środowiska biznesu, organizacji pracowniczych i innych zainteresowanych stron, które zdolne są przyczynić się do skutecznego funkcjonowania *Wytycznych*.

B. Informacja i promocja

Krajowe Punkty Kontaktowe:

1. Upowszechniają znajomość i dostępność *Wytycznych* stosując właściwe ku temu środki, włącznie z udostępnianiem informacji o *Wytycznych* w trybie *on-line*, w języku ojczystym. Stosownie do sytuacji, informacje o *Wytycznych* winny także być udostępniane przyszłym inwestorom - zarówno zagranicznym, chcącym zainwestować w danym kraju, jak i krajowym, planującym inwestycje za granicą.
2. Podnoszą świadomość znaczenia *Wytycznych*, wykorzystując w tym celu tam, gdzie jest to właściwe, współpracę ze środowiskiem biznesu, organizacjami pracowniczymi, innymi organizacjami pozarządowymi oraz zainteresowanymi przedstawicielami opinii publicznej.
3. Odpowiadają na zapytania w sprawie *Wytycznych*, zgłaszane przez:
 - a. Inne Krajowe Punkty Kontaktowe;
 - b. Środowisko biznesu, organizacje pracownicze, inne organizacje pozarządowe i przedstawiciele opinii publicznej; oraz
 - c. Rządy państw, które nie zobowiązały się do stosowania *Deklaracji*.

C. Działania w przypadkach szczególnych

KPK wnosi wkład w rozstrzyganie kwestii spornych związanych z realizacją *Wytycznych* w przypadkach szczególnych. KPK zapewnia forum dla dyskusji i służy pomocą środowisku biznesu, organizacjom pracowniczym i innym zainteresowanym stronom w rozpatrywaniu podnoszonych kwestii w sposób efektywny, z zachowaniem właściwych dla takich przypadków terminów i zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami prawa. Zapewniając pomoc w odnośnym zakresie, KPK:

1. Dokonuje wstępnej oceny zasadności dalszej analizy podnoszonych kwestii, o czym informuje stronę bądź strony wnoszące:
2. Jeśli charakter kwestii spornych uzasadnia poddanie sprawy dalszej analizie oferuje zainteresowanym stronom swoje usługi w rozstrzygnięciu podnoszonych kwestii. W tym celu KPK przeprowadza konsultacje ze stronami i tam, gdzie jest to zasadne:
 - a. Występuje o doradztwo do właściwych organów rządowych i/lub przedstawicieli środowiska biznesu, organizacji pracowniczych, innych organizacji pozarządowych oraz ekspertów w odnośnej dziedzinie.
 - b. Konsultuje się z Krajowym Punktem Kontaktowym z państwa bądź państw, których dana kwestia także dotyczy.
 - c. Występuje do CIME o wskazówki w przypadku wątpliwości co do interpretacji *Wytycznych* w okolicznościach szczególnych.
 - d. W spornych kwestiach proponuje i za zgodą zainteresowanych stron ułatwia dostęp do takich procedur uzgodnieniowych i nie-antagonizujących, takich jak postępowanie rozjemcze bądź mediacyjne.

3. W przypadku, gdy strony nie osiągną porozumienia co do podnoszonych kwestii spornych, wydaje oświadczenie i - jeśli jest to właściwe - formułuje rekomendacje w sprawie wykonywania zaleceń *Wytycznych*.
4. a) Dla usprawnienia rozstrzygania podnoszonych kwestii spornych podejmuje stosowne kroki mające na celu ochronę kwestii poufnych oraz informacji innego typu. Poufny charakter toczącego się postępowania zostaje zachowany przez cały czas trwania procedur, o których mowa w punkcie 2. Jeśli po zakończeniu czynności proceduralnych strony nie uzgodnią sposobu rozstrzygnięcia podnoszonej kwestii spornej, mają one prawo poinformować publicznie o odnośnych sprawach i podjąć dyskusję na ich temat. Jednakże informacje i opinie dostarczone przez stronę drugą w trakcie postępowania zachowują charakter poufny, o ile strona nie wyrazi zgody na ich ujawnienie.
b) Po konsultacji z zainteresowanymi stronami KPK podaje do wiadomości publicznej wyniki zastosowania procedur, o których wyżej, o ile zachowanie ich poufnego charakteru nie służy bardziej skuteczności realizacji *Wytycznych*.
5. O ile do powstania kwestii spornych dojdzie na terytorium państwa, które nie zobowiązało się do stosowania *Deklaracji*, KPK podejmuje kroki w celu zyskania orientacji w odnośnych kwestiach i tam, gdzie jest to zasadne i możliwe do realizacji stosuje wymienione wyżej procedury.

D. Sprawozdawczość

1. Każdy Krajowy Punkt Kontaktowy składa sprawozdanie roczne Komitetowi.
2. Sprawozdania winny zawierać informacje o charakterze i wynikach działalności prowadzonej przez Krajowy Punkt Kontaktowy, włącznie z działaniami podejmowanymi w przypadkach szczególnych.

II. Komitet ds. Inwestycji Międzynarodowych i Przedsiębiorstw Wielonarodowych

1. Komitet wywiązuje się z przydzielonego mu zakresu obowiązków w sposób efektywny i z zachowaniem odpowiednich terminów.
2. Komitet rozważa wnioski KPK o pomoc w realizacji zadań KPK, w tym m. in. w przypadkach wątpliwości co do interpretacji *Wytycznych* w sytuacjach szczególnych.
3. Komitet:
 - a. Rozpatruje sprawozdania KPK.
 - b. Rozważa uzasadnione zapytania ze strony państw, które zobowiązały się do stosowania *Deklaracji*, bądź ze strony organów doradczych, odnośnie wywiązywania się KPK z zakresu ich obowiązków dotyczących działań w przypadkach szczególnych.
 - c. Rozważa wydanie objaśnień do tekstu *Wytycznych* w przypadku wystąpienia państw, które zobowiązały się do stosowania *Deklaracji*, bądź organów doradczych, z uzasadnionymi wątpliwościami co do prawidłowości interpretacji *Wytycznych* przez KPK w przypadkach szczególnych.
 - d. Udziela, w miarę potrzeb, zaleceń dotyczących doskonalenia funkcjonowania KPK oraz skutecznej realizacji *Wytycznych*.

4. Komitet może występować do ekspertów o doradztwo we wszelkich kwestiach, których dotyczą *Wytoczne* i uwzględniać ich opinię w swoich działaniach. Komitet rozstrzyga co do właściwych dla tego celu procedur.